

Lillegraven beschrijft beheerst het weerbarstige boerenleven

Janita Monna - Trouw, 17 november 2018

Soms gebeurt het dat je een boek openslaat en niet kunt stoppen met lezen. Ik had het deze week met 'Sikkel' van de Noorse dichter Ruth Lillegraven.

Die bundel lag onverwacht in de brievenbus, titel en auteur zeiden me niet zoveel. Maar de vertalingen waren gemaakt door een oud-collega, Liesbeth Huijer. Jarenlang wist ze bij Poetry International voor ongeveer elke buitenlandse dichter een Nederlandse vertaler te vinden. Nu vertaalt ze zelf.

Lillegraven is in Noorwegen geen onbekende. Ze schrijft poëzie en proza, voor volwassenen en kinderen. 'Sikkel' verscheen in 2016 en is eigenlijk een lang verhalend gedicht met Andre als hoofdpersoon. Hij is nog klein als het verhaal begint. Samen met zijn acht broers en zusjes - 'negen bosaardbeitjes aan een strootje' - groeit hij op op het Noorse platteland. Lillegraven roept een oude boerenwereld op, een harde wereld waar de seizoenen het werk- en levensritme bepalen, waar mens en natuur nog dichtbij elkaar staan, waar dat leven met zijn gewoontes en rituelen van vader op zoon wordt doorgegeven. Andre wil zijn zoals zijn vader, 'een klein blaadje aan / de grote boom'.

Ergens in hem huist ook het verlangen om meer van de wereld te zien. Andre 'die is zo vreemd, is meestal / alleen, praat met zijn dennenappels', zegt zijn moeder.

Waar broers en zussen naar Amerika trekken om er een nieuw bestaan op te bouwen, neemt Andre de boerderij over. Hij vindt een vrouw, geen boerin maar een belezen meisje, ze had 'net als haar vader dominee kunnen worden / ja, als ze geen meisje was'. De dingen gaan zoals ze moeten gaan.

Maar dan wordt Andre ziek, hij wordt bedlegerig en kan niet meer werken. Zijn vrouw en hij groeien uit elkaar, hun enige kind werd dood geboren.

Omslag Sikkel © Azul

Lillegraven schrijft beheerst, het kalme ritme van haar regels weerspiegelt het trage leven op de boerderij en de eenvoudige, soms bijna zingende taal is vol licht (de maan) en kleur ('blauwe grasklokjeshemel'). De winterse kou snijdt langs de woorden, zoals de lente er hoopvol in ontkiemt.

Endre moet de boerderij uiteindelijk verkopen, het ontnemt hem zijn bestaansgrond: wie ben ik als ik niet kan zijn zoals mijn vader was? vraagt hij zich af.

Dan komt er post: broer Knut stuurt een woordenboek, Endre leert Engels. Hij leest. En de wereld die hij zo graag had gezien, leert hij uiteindelijk toch kennen. Via de boeken.

Het kalme ritme van de regels weerspiegelt het trage boerenleven

'Sikkel' is een verhaal over het weerbarstige boerenleven - in een van de meest aangrijpende passages moet een groep mannen een jong kind begraven: 'en als er iets is wat iedereen weet, is het dat de kleinste / kisten het allerswaarst wegen'.

Het is ook een verhaal over identiteit, over verlangen naar contact, een verhaal dat een zekere geborgenheid biedt, omdat het laat zien dat alles terugkeert, dat de tijd rond is, net als de maan.

De Boerderij

dan is het tijd, de boerderij
met alle have en goed, een paard
vijf koeien, tien schapen en twee
varkens, hooiberg en schuur, kar en
slede, velden en weiden, boot en boothuis
wordt op mijn naam gezet, dan is ze van mij
dan is het mijn plicht en ik hak en hamer en
sjouw en bouw en bewaak en bescherm, ik ben op
de akkers en de hellingen, in het bos en de stal en het
kot, ben er in het ochtendgloren en in het avondrood
bij wassende en afnemende maan, steeds weer, geel moet
het koren zijn, maar niet te geel, rijp, maar niet te rijp
de hand en het koren en de sikkel, grijpen en snijden
en onder de berk, daar staat mijn vader, zijn opa, zijn
vader en zijn opa, allemaal staan ze daar met hun
armen over elkaar en knikken hun korte knikje
want ik ben zoon van svein en dat is
wie ik moet zijn

Ruth Lillegraven, Sikkel

Vert. Liesbeth Huijer Azul; 134 blz. €15.

Janita Monna schrijft wekelijks over poëzie voor Trouw